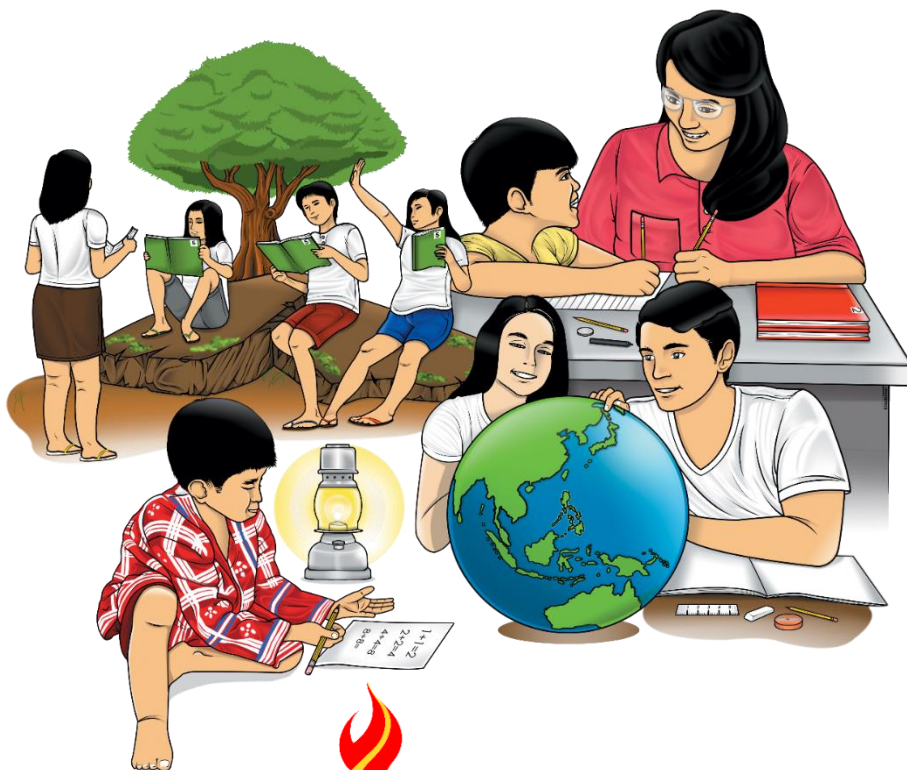


Araling Panlipunan

Ikaapat na Markahan – Modyul 1

Konsepto ng Palatandaan ng Pambansang Kaunlaran



Araling Panlipunan– Ikasiyam na Baitang

Alternative Delivery Mode

Ikaapat na Markahan–Modyul 1: Konsepto ng Palatandaan ng Pambansang Kaunlaran

Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Arnel B. Tormis

Editor: Emma P. Tormis, Nelia S. Lim

Tagasuri: Arnold Z. Dinglasa EdD, Arcelita B. Zamoras EdD, Nelson S. Lasagas EdD

Tagaguhit: Vincent Hersel Murcia, Sean S. Mascardo, Marvin D. Barrientos

Tagalapat: Sean S. Mascardo, Florendo S. Galang

Tagapamahala: Dr. Ruth L. Fuentes, CESO V

Eugenio B. Penales EdD

Sonia D. Gonzales

Ma. Liza R. Tabilon EdD, CESO V

Lilia E. Abello EdD

Evelyn C. Labad

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region IX

Office Address: Regional Center, Balintawak, Pagadian City

E-mail Address: region9@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikaapat na Markahan – Modyul 1

Konsepto ng Palatandaan ng Pambansang Kaunlaran

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.



Alamin

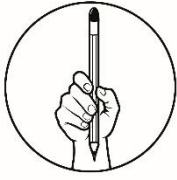
Ang Pambansang Kaunlaran ay hindi nakakamit sa isang iglap lamang. Napakalawak at napakasalimuot ng ating ekonomiya dulot ng pinagsama-samang sektor na nakikibahagi nito. Nandiyan pa ang mga suliraning hinaharap natin tulad ng kahirapan, kakulangan sa trabaho, kurapsiyon at iba pa. Sa kabila nito patuloy pa rin tayong nagsusumikap na mapagtagumpayan ito at makaahon tayo sa hirap at hamon ng buhay.

Kung titignan natin ang pambansang ekonomiya sa pinakamaliit na lebel tulad ng sambahayan, higit nating mauunawaan ang kalagayan ng ating ekonomiya sa kabuuan. Tulad ng isang sambahayan, masasabi natin na may pag-unlad at pagsulong kung may matibay tayong batayan nito. Kagaya ng masiglang pangkabuhayan at may sapat na *resources* na tumutugon sa mga pangangailangan at kagustuhan ng bawat kasapi nito.

Sa pamamagitan ng pagtutulungan ng bawat kasapi na may kanya-kanyang tungkuling ginagampanan, ito ay magdudulot ng masayang pamumuhay. Kung may suliranin mang dumaan sa sambahayan, nasosolusyonan kaagad ito sapagkat may pagkakaisa ang bawat kasapi. Sa tamang pamamahala ng mga magulang nagagabayan nila nang wasto ang sambahayan.

Pagkatapos ng modyul na ito, ikaw ay inaasahang:

1. Nasisiyasat ang mga palatandaan ng pambansang kaunlaran.
2. Natutukoy ang iba't ibang gampanin ng mamamayang Pilipino upang makatulong sa pambansang kaunlaran.



Subukin

Panuto: Basahin at unawain ang mga pahayag sa ibaba. Piliin at isulat ang titik ng tamang sagot sa sagutang papel.

1. Ito ay tumutukoy sa kakayahan ng isang bansa na masuportahan ang lahat ng pangangailangan ng tao para sa matiwasay na pamumuhay at takbo ng ekonomiya ng isang bansa.
 - A. kaunlaran
 - B. katuparan
 - C. kaginhawaan
 - D. katagumpayan
2. Alin sa mga salik na ito ang nagagamit nang mas episyente upang mas marami pa ang mga malilikhang produkto at serbisyo?
 - A. kapital
 - B. yamang- tao
 - C. likas na yaman
 - D. teknolohiya at inobasyon
3. Alin sa sumusunod ang nagpapakita ng tunay na pagkamakabansa?
 - A. pagnenegosyo
 - B. tamang pagboto
 - C. pagsali sa kooperatiba
 - D. pagtangkilik sa mga produktong Pilipino
4. Paano nakatutulong ang mga likas na yaman sa pagsulong ng ekonomiya?
 - A. Ito ay nagdudulot ng pansariling kaunlaran.
 - B. Ito ay nagpapaunlad sa ekonomiya ng bansa.
 - C. Ito ay nagpapaasenso sa kabuhayan ng mamamayan.
 - D. Ito ay nagbibigay ng magandang benepisyo sa ibang bansa.
5. Ang mga mamamayan ay may bahaging ginagampanan sa pagtamo ng kaunlaran ng bansa. Alin sa sumusunod ang HINDI kabilang dito?
 - A. tamang pagboto
 - B. tamang pagbabayad ng buwis
 - C. pagtangkilik sa produktong dayuhan
 - D. pakikilahok sa mga proyekto ng pamahalaan

6. Sino ang naniniwala na ang kaunlaran ay matatamo lamang kung mapauunlad ang yaman ng buhay?
- A. Fajardo at Dy
 - B. Todaro at Smith
 - C. Benjamin Castro
 - D. Feliciano Fajardo
7. Alin sa mga ito ang nagpapakita ng abilidad bilang pagkilos tungo sa pambansang kaunlaran?
- A. pagnenegosyo
 - B. tamang pagboto
 - C. pagtulong sa kapwa
 - D. pakikilahok sa pamamahala ng bansa
8. Ang Pilipinas ay humaharap sa malaking hamon sa taong 2020 hanggang sa kasalukuyan, binago nito ang pamumuhay ng tao at ekonomiya. Sa iyong palagay, may pag-asa pa ba tayong uunlad muli?
- A. Wala, dahil bagsak ang ekonomiya ng Pilipinas.
 - B. Mayroon, dahil hindi tayo pababayaang ng gobyerno.
 - C. Wala, dahil limitado ang galaw o kilos ng bawat tao para maghanapbuhay.
 - D. Mayroon, kung magkakaisa tayong lahat upang labanan ang pagkalat ng virus.
9. Ano ang iyong pananaw sa aspetong tradisyunal na ang pag-unlad ang binibigyang halaga?
- A. pagbabago sa lipunan
 - B. pagkamit ng kalayaan
 - C. pagkakaroon ng pagkakaisa sa buong bansa
 - D. patuloy sa pagtaas ng antas ng income per capita
10. Sa usaping pagsulong, alin sa mga sumusunod na pahayag ang tinutukoy ni Fajardo na nagbibigay ng totoong pag-unlad?
- A. pag-alis
 - B. pagsukat
 - C. paghawak
 - D. pagbahagi

Aralin

1

Konsepto ng Palatandaan ng Pambansang Kaunlaran



Balikan

Marso noong taong 2020 nang maranasan ng buong bansa ang *lockdown* dahil sa pagdeklarang pandemya sa sakit na Covid 19. Sa iyong palagay, ano ang epekto ng Covid-19 sa ekonomiya ng bansa? Gawin ito sa sagutang papel.

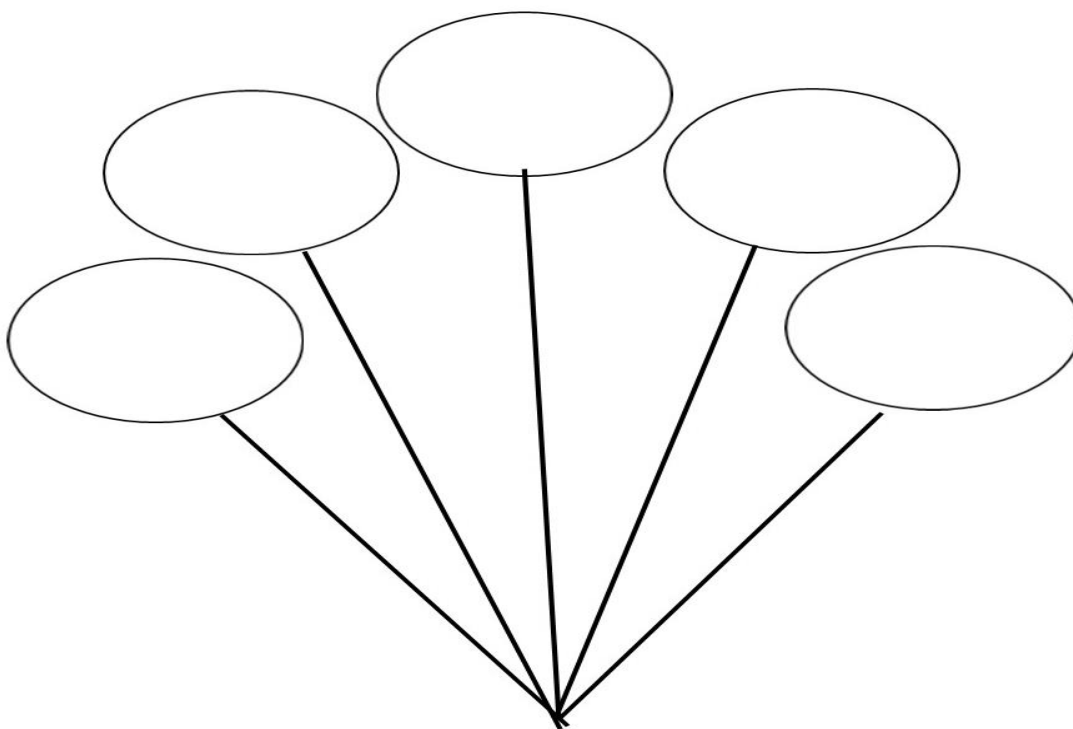
Sagot: _____



Tuklasin

Gawain 1: SA AKING PALAGAY

Sagutin ang tanong: Sa iyong palagay, ano-ano ang mga paraan upang umunlad at guminhawa ang isang bansa? Isulat ang mga sagot sa loob ng lobo. Kopyahin ang mga lobo sa sagutang papel.





Suriin

Ang **Pambansang Kaunlaran** ay tumutukoy sa kakayahan ng isang bansa na masuportahan ang lahat ng pangangailangan ng tao para sa matiwasay na pamumuhay at takbo ng ekonomiya ng isang bansa. Ito rin ay nagsasabi kung ang isang lipunan ay nagampanan ang kabutihan para sa panlipunang kapakanan tulad ng edukasyon, kalusugan, imprastraktura at iba pang serbisyong panlipunan. Ito rin ay tumutukoy sa paggamit ng mga makabagong teknolohiya at kagamitan, pangkalahatang pagbabagong pangkabuhayang gawain mula agrikultura patungo sa sektor ng industriya.

Mga Palatandaan ng Pambansang Kaunlaran

1. Pagkakaroon ng pagsulong ng isang bansa.
2. Mga pagbabago sa lipunan gaya ng pagtatayo ng mga bagong istruktura.
3. Pag-unlad ng pamumuhay ng mga tao o ang pagbawas sa mga iskwater.
4. Hindi makikita ang pagkakaroon ng hindi pagkakapantay-pantay na antas ng pamumuhay ng mga tao.
5. Mayroong kaayusang panlipunan ang isang bansa.
6. Mayroong kalayaan ang mga tao na makaahon sa kahirapan.
7. Mababa ang bilang ng mga krimen na nagaganap.

Ayon sa sinulat ni **Feliciano R. Fajardo**, inilahad niya ang pagkakaiba ng pagsulong at pag-unlad. Ang ***pag-unlad*** ay isang progresibo at aktibong proseso. Ang ***pagsulong*** ay nakikita at nasusukat tulad halimbawa ng daan, sasakyan, kabahayan, gusali, pagamutan, bangko, paaralan at marami pang iba.

Sa kabilang banda, ayon naman kina **Michael P. Todaro** at **Stephene C. Smith** sa tradisyunal na pananaw, binigyang diin ang ***pag-unlad*** bilang pagtamo ng patuloy na pagtaas ng income per capita nang sa gayon ay mapabibilis ang pagdami ng awtput ng bawat bansa kaysa sa bilis ng pag-unlad ng populasyon. Sa makabagong pananaw naman ang ***pagsulong*** ay kumakatawan sa malawakang pagbabago sa buong sistemang panlipunan. Dapat ituong pansin sa iba't ibang pangangailangan at nagbabagong hangarin ng mga tao upang masiguro ang paglayo mula sa di-kaaya-ayang kondisyon ng pamumuhay tungo sa kondisyon na mas kasiya-siya.

Mga Salik sa Pag-unlad at Pagsulong

1. ***Likas na Yaman*** -Malaki ang naitutulong ng mga likas na yaman sa pagsulong ng ekonomiya lalong-lalo na ang mga yamang-lupa, tubig, kagubatan, at mineral. Subalit hindi kasiguraduhan ang mga likas na yaman sa mabilis na pagsulong ng isang bansa.

2. **Yamang-Tao** - Isa ring mahalagang salik na tinitingnan sa pagsulong ng ekonomiya ang lakas-paggawa. Mas maraming *output* ang nalilikha sa isang bansa kung maalam at may kakayahan ang mga manggagawa nito.
3. **Kapital** - Sinasabing lubhang mahalaga ang kapital sa pagpapalago ng ekonomiya ng isang bansa. Sa tulong ng mga kapital tulad ng mga makina sa mga pagawaan ay nakalilikha ng mas maraming produkto at serbisyo.
4. **Teknolohiya at Inobasyon**- Sa pamamagitan ng mga salik na ito, nagagamit nang mas episyente ang iba pang pinagkukunang –yaman upang mas maparami pa ang mga nalilikhang produkto at serbisyo.

Mga Pagkilos para sa Pambansang Kaunlaran

MAABILIDAD

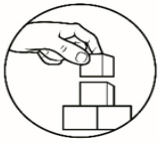
1. Bumuo o sumali sa kooperatiba- Ang pagiging kasapi ng kooperatiba ay isang paraan upang magkaroon ng pagkakataon ang bawat isa na maging kasapi sa paglikha ng yaman ng bansa.
2. Pagnenegosyo- Hindi dapat manatiling manggagawa lamang ang Pilipino. Dapat nating sikapin na maging negosyante upang tunay na kontrolado ng Pilipino ang kabuhayan ng bansa at hindi ng mga dayuhan.

MAKABANSA

1. Pakikilahok sa pamamahala ng bansa- Ang aktibong pakikilahok sa pamamahala ng barangay, gobyernong lokal, at pambansang pamahalaan upang maisulong ang mga adhikain at pangangailangan ng mga Pilipino ay kailangang gawin ng bawat mamamayan upang umunlad ang bansa.
2. Pagtangkilik sa mga produktong Pilipino- Ang yaman ng bansa ay nawawala tuwing tinatangkilik natin ang dayuhang produkto. Dapat nating tangkilikin ang mga produktong Pilipino.

MAALAM

1. Tamang pagboto- Ugaliing pag-aralan ang mga programang pangkaunlaran ng mga kandidato bago pumili ng iboboto. Dapat din nating suriin ang mga isyung pangkaunlaran ng ating bansa upang masuri kung sinong kandidato ang may malalim na kabatiran sa mga ito.
2. Pagtutupad at pakikilahok sa mga proyektong pangkaunlaran sa komunidad- Maaaring manguna ang mga mamamayan sa pagbuo at pagpapatupad ng mga proyektong magpapaunlad sa ating komunidad.



Pagyamanin

Gawain 2: Ngayon ay Alam Ko Na!

Panuto: Basahin at sagutin ang mga tanong sa ibaba. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Sa usaping kaunlaran, alin sa pitong palatandaan ng Pambansang Kaunlaran ang taglay ng Pilipinas? Ipaliwanag.

Sagot:_____

2. Naniniwala ka ba na ang likas na yaman, yamang-tao, kapital, teknolohiya at inobasyon ang magpapaunlad at magpapasulong sa kaunlaran ng isang bansa? Oo o hindi? Patunayan.

Sagot:_____

3. Bilang isang mag-aaral, anong ambag ang maaari mong ibigay para sa kaunlaran ng iyong kinabibilangang pamayanan, ang pagiging maabilidad, makabansa, o maalam. Patunayan.

Sagot:_____



Isaisip

Gawain 3: Alam Ko 'to!

Panuto: Isulat sa sagutang papel ang tamang salita upang mabuo ang pahayag. Piliin ang tamang sagot sa loob ng kahon.

Income per capita	Yamang- tao
Kapital	Pambansang Kaunlaran
Likas na Yaman	Teknolohiya at Serbisyo

_____ 1. Ito ay tumutukoy sa kakayahan ng isang bansa na suportahan ang lahat ng pangangailangan ng tao para sa matiwasay na pamumuhay at takbo ng ekonomiya ng isang bansa.

_____ 2. Ito ang mga salik na ginagamit nang mas episyente sa mga pinagkukunang yaman upang mas maparami pa ang mga nalilikhang produkto at serbisyo.

_____ 3. Isa sa mga mahahalagang salik na tinitingnan sa pagsulong ng ekonomiya.

_____ 4. Malaki ang naitutulong nito sa pagsulong ng ekonomiya lalong-lalo na ang yamang-lupa, tubig, kagubatan, at mineral.

_____ 5. Ito naman ay sinasabing lubhang mahalaga sa pagpapalago ng ekonomiya ng isang bansa.



Isagawa

Gawain 4: HANDA NA AKO!

1. Bilang isang mag-aaral, ano-ano ang maaari mong gawin upang makatulong sa pag-unlad ng bansa? Paano mo hihikayatin ang ibang tao na tulungan ang bansang Pilipinas na bumangon mula sa kahirapan? Gawin ito sa sagutang papel.

2. Magbigay ka ng sarili mong opinyon kung paano makatutulong ang mga mamamayan sa pag-angat ng ekonomiya ng bansang Pilipinas? Gawin ito sa sagutang papel.

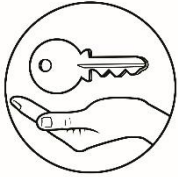


Tayahin

Panuto: Basahin at unawain ang mga pahayag. Piliin at isulat ang titik ng tamang sagot sa sagutang papel.

- Ano ang palatandaan ng isang maunlad na bansa?
 - maraming tao
 - malaki ang pagtaas ng *income*
 - madaling makapagtayo ng mga gusali
 - mas lalong dumami ang bawat miyembro
- Bakit sinasabing ang yamang-tao ay isang mahalagang salik sa pagsulong ng ekonomiya?
 - mas marami ang gastusin
 - mas marami ang awtput na nalilikha
 - madaling matapos ang mga produkto
 - mabilis uunlad ang isang lugar o bansa
- Kailan mapapadali ang pagkilos para sa pambansang kaunlaran?
 - Kapag magtutulungan ang bawat isa.
 - Kapag mayaman ang lahat ng mamamayaan.
 - Kapag nakapagtapos ng pag-aaral ang mga anak.
 - Kapag ang mga kasapi ng isang samahan ay maabilidad, makabansa at maaalam.
- Sa iyong palagay, nakatutulong ba ang pandemya sa pag-unlad ng isang bansa sa kasalukuyan?
 - Hindi, dahil marami ang nagkasakit at namatay.
 - Oo, dahil mas lalong nagkakaisa ang bawat mamamayan.
 - Oo, dahil mas lumiit ang gastusin ng bawat mamamayan.
 - Hindi, dahil marami ang nawalan ng trabaho at nagsarang mga negosyo.

5. Paano tayo makatutulong sa pag-unlad ng ating bansa?
- A. Dapat makibahagi sa anumang negosyo.
 - B. Dapat tayong sumama sa agos ng panahon.
 - C. Dapat tayong maging maabilidad, makabansa at maalam.
 - D. Dapat tayong kumilos nang tama at naaayon bilang isang Pilipino.
6. Ang sumusunod ay mga palatandaan ng pambasang kaunlaran MALIBAN sa isa.
- A. Mayroong kaayusang panlipuan.
 - B. Lumulubo ang populasyon ng isang lugar.
 - C. Pagkakaroon ng pagsulong ng isang bansa.
 - D. Mababa ang bilang ng mga krimen na nagaganap.
7. Ano ang pinakaangkop na anyo ng pambansang kaunlaran na binanggit sa ibaba?
- A. Pagdagsa ng mga dayuhan upang mamuhunan sa bansa
 - B. Pagkakaroon ng mga gusali at magagandang tanawin sa bansa
 - C. Pangingibang bansa ng mga Pilipino upang maghanapbuhay at matulungan ang pamilya.
 - D. Abilidad at kakayahan ng isang bansa na suportahan ang mga pangangailangan ng mamamayan
8. Ito ay itinuturing na bunga ng isang proseso na nagpapakita ng pagbabago sa isang ekonomiya?
- A. pag-usad
 - B. pag-angat
 - C. pag-unlad
 - D. pagsulong
9. Bakit hindi kasiguraduhan ang mga likas na yaman sa mabilis na pagsulong ng isang bansa?
- A. Hindi kumikilos ang mga likas na yaman.
 - B. Nagdudulot ng masamang polusyon ang mga likas na yaman.
 - C. Ang mga likas na yaman ay maaari ring dahilan ng kalamidad.
 - D. Kung wala ang yamang-tao, wala ring mangyayari sa mga likas na yaman.
10. “Ang ekonomiya ng isang bansa ay uunlad kapag mababa ang bilang ng krimeng nagaganap”. Ang pahayag ay _____
- A. mali, dahil ang krimen ay mangyayari sa ayaw at gusto ng tao.
 - B. tama, dahil walang mamamatay na taong maabilidad at maalam.
 - C. mali, dahil nagiging kriminal ang isang tao sa kapabayaang ng gobyerno.
 - D. tama, dahil magkakaroon ng kalayaan ang mga tao na kumikilos, mag-isip at magpahayag.



Susi sa Pagwawasto

Subukin

1. A

2. D

3. A

4. B

5. C

6. D

7. B

8. D

9. D

10. B

Isaisip

1. pambansang
kaunlaran

2. teknolohiya at
serbisyo

3. yamang-tao

4. likas na yaman

5. kapital

Tayahin

1. B

2. B

3. D

4. D

5. C

6. B

7. D

8. C

9. D

10. D

Sanggunian:

A. Mga Aklat

EKONOMIKS – IKASIYAM NA BAITANG

Yunit 4 –Mga Sektor ng Ekonomiya at mga Patakarang Pang-Ekonomiya Nito.
Unang Edisyon 2015

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph